

AFD VE TÜRKIYE

Sürdürülebilir Kalkınma için işbirliği

Türkiye 2007 yılı itibariyle, 71 milyona varan nüfusu ve kişi başına düşen USD 9.500 geliri ile orta gelirli ülkeler grubuna dahil olmaktadır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ve G20 ekonomik forumu üyesi olan Türkiye, Avrupa, Akdeniz ve Yakın Doğu arasında bölgesel bir güç teşkil etmesinin yanı sıra, sosyal, ekonomik ve kültürel bir dönüşüm geçirmektedir.

Krizlerden sonra yaşanan istikrarsız dönemlerin atlatılmasının ardından, Türkiye birkaç yıldır güzel bir ekonomik performans sergilemektedir (2002 ve 2007 yılları arasında gerçekleşen büyüme %6'nın üzerindedir). 2001 senesi, Türkiye'nin istikrarlı büyümeyi yakalaması, yabancı yatırımı çekmesi, kamu borcundaki azalma ve enflasyondaki düşüş açısından bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Bu istikrarlı gidişin en önemli nedenleri, devletin yapısal reformları sürdürmedeki kararlılığı ve Avrupa Birliğine üyelik müzakerelerinin 2005 yılı itibarıyla başlaması olmuştur. 2008'in ortasından itibaren yaşanan ciddi ekonomik kriz, yeni zorluklar getirmiştir. Şimdi, bu kriz halen gelişmekte olan, dışa dönük, istikrarı oturmamış bir ekonomiye yeniden sinayacaktır.

İstihdama katkıda bulunan genç bir nüfus ve ekonominin önde gelen sektörlerinin (otomobil, tekstil, beyaz eşya ve inşaat) uluslararası entegrasyonu; Türkiye'nin geleceği için hem avantaj hem de risk teşkil eden unsurlardır. Bu doğrultuda, Türkiye'nin kalkınmanın olumsuz etkilerini iyiyönetebilmesi gerekmektedir, özellikle de ekonomik kalkınmanın çevre üzerinde yarattığı olumsuz etkileri azaltmak ve bölgeler arasındaki sosyal farklılıkları ortadan kaldırmak gibi.

AFD Grubu'nun Türkiye'deki aktiviteleri 2004 yılında başlamıştır. Fransa hükümeti, AFD aracılığı ile Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasına, Avrupa normları ile yaklaşmasına ve de büyümenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına destek vermeyi arzulamaktadır.

AFD'NİN TÜRKİYE STRATEJİSİ

AFD'nin Türkiye'deki hedefi, ülkenin Avrupa standartlarına yakınlaşmak için belirlediği hedeflere ulaşmasına destek olarak, Türkiye'nin Avrupa'ya uyum sürecine eşlik etmektir:

- çevreye saygılı, sera gazı yaymayan bir kalkınmayı destekleyerek,
- kurumsal sosyal sorumluluk kavramının benimsenmesine yardımcı olarak,
- bölgeler arası eşit bir kalkınmayı hedefliyerek.

AFD'NİN TÜRKİYE FAALİYETLERİ

AFD'nin Türkiye'deki faaliyetleri birkaç şekilde gerçekleşebilir:

- özel sektöre veya kamuya orta/uzun vadeli, hazine garantisi aramadan kredi sağlayabilir (AFD aracılığıyla) veya sadece özel sektöre kredi sağlayabilir (PROPARCO aracılığıyla, AFD'nin özel sektör finansmanını destekleyen iştiraki),
- yerel para birimi cinsinden kredi garantisi sağlayabilir (AFD veya PROPARCO aracılığıyla),
- sermaye ve sermaye benzeri kredi sağlayabilir (PROPARCO aracılığıyla),
- çalışma ve araştırmaları, proje hazırlıklarını, kapasite arttırmalarını destekleyebilir,
- fransız küresel çevre fonunun (Fonds français pour l'Environnement Mondial – FFEM) desteğinden faydalandırabilir.

AFD, bankalara, belediyelere ve şirketlere piyasa şartlarına yakın veya imtiyazlı krediler kullanırabilir. Önemli olan, hayata geçirilen projelerin çevre açısından yenilikçi olmaları ve vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirecek kamu servislerinin yaratılmasıdır.

PROPARCO

AFD'nin iştiraki olan PROPARCO'nun misyonu gelişmekte olan ülkelerde, gelecek yüzyıllardaki kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma planları doğrultusunda özel sektör yatırımlarını desteklemektir. Yatırımcıların özel isteklerini karşılamak amacıyla sanayi, finans ve altyapı sektörlerine finansman olanakları ve sermaye yatırımları sunar.

FFEM (Fransız Dünya Çevre Fonu)

FFEM, 1994 yılında Rio Zirvesi sonrasında Fransız Hükümeti tarafından kurulmuş ikili işbirliğini temsil eden bir kamu fonudur. Hedefi gelişmekte ve değişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınma projeleri vasıtasıyla küresel çevrenin korunmasına destek vermektir. FFEM, üyesi olan ülkelere, özel, yenilikçi projelerin hayata geçirilmesi için destek verir.

ÇEVRENİN KORUNMASI – GELECEĞİN KALBİNDEKİ SORUN

Türkiye'nin ekonomik ve demografik kalkınması, ülkenin enerji talebini arttırmıştır. Enerji tüketiminin en önemli kısmı fosil yakıt ithalatı ve kömür ocakları tarafından karşılanmaktadır. Enerji üretiminin optimizasyonu çerçevesinde, Türkiye yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği açısından yüksek potansiyele sahip bir ülkedir.

Türkiye, iklim değişikliğine karşı karbon emisyonlarının azaltılmasını öngören Kyoto protokolüne 5 Şubat 2009 tarihinde imza atmıştır. AFD ise atılan bu adıma, ülkenin karbon salınımını azaltacak yenilenebilir, temiz enerji ve altyapı tesislerinin (ulaşım, atık suların arıtılması ve katı atıkların işlenmesi), kurulması için fon sağlayarak destek olmaktadır. Bu destek, AFD'nin ortak çalıştığı bankalarla birlikte proje finansmanı aracılığıyla (TSKB, Garanti, Akbank) verilmektedir. Bankalar aynı zamanda, özel teknik danışmandan da faydalanabilmektedirler.

Istanbul Limanındaki Konteynirler © AFD - Régis Marodon

İNCELEME – AFD'NİN 5 YILLIK TÜRKİYE FAALİYETİ – BAZI RAKAMLAR

- En azından 1 milyon ton CO² tasarruf edildi
- 700 000 kişi doğal gaza kavuşturuldu
- 200 MW temiz enerji üretim tesisi kuruldu
- 1 000 KOBİ desteklendi
- 4 400 işletmenin duyarlılığı artırıldı ve
- 2 000 banka çalışanı Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramı üzerine eğitim aldı.

Karadeniz Bölgesinde bir geçit resmi ©AFD – Marion Joubert

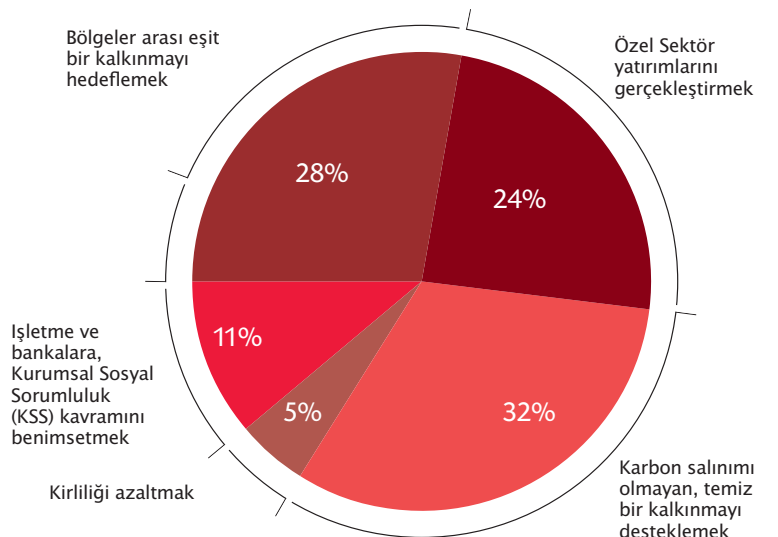
ÇEVRE PROJELERİ ÖRNEKLERİ

- Marmara denizi kıyılarında, 30 MW gücünde, ülkenin en büyük rüzgar çiftliği kurulumu için 6 milyon euroluk finansman sağlanmıştır.
- Katı atıkların yönetimi için (ayırma ve geri dönüşüm), 2 milyon euroluk kredi desteğiyle, 11 MW gücünde bir metan gazı tesisi kurulmuştur. Bu tesisin işletilmesi Ankara'nın katı atıklarını kullanarak yılda 5 Mt'lik CO² tasarrufu sağlıyor.

Bu projeler sayesinde tasarruf edilen sera gazları, sertifikalanıp gönüllü karbon piyasasında satılmakta ve ek gelir elde edilmektedir.

- Bir çimento şirketine sağlanan 11 milyon euroluk finansmansayesinde, İzmit Belediye'sinin çamurları yakılarak alternatif yakıtı dönüştürülmektedir. Bu projenin gerçekleşmesi hem kirliliğin azaltılmasını hem de enerji verimliliğinin artırılmasını sağladı.

AFD'NİN STRATEJİK FAALİYETLERİ

ITC 'NİN GENEL MÜDÜRÜNÜN AÇIKLAMALARI

ITC (Invest Trading Consulting) TSKB'nin ortaklığıyla finanse edilmiş bir atık arıtma ve metan gazı işletme şirkettir.

" ITC'nin görevi katı atıkları arıtmaktır. 2002 yılından bu yana, Ankara ve Adana 'nın katı atıklarının arıtılmasından biz sorumluyuz. Dönüştürülebilir atıklarda dahil olmak üzere, her türlü atığı arıtıyoruz. Kazancımızı atıklardan depolanan biogazın elektriğe dönüştürülmesinden üretilen elektrik üzerinden sağlıyoruz. 2008 Ocak ayı itibarıyla, tesisin kapasitesi 11.2 MW'ı buluyordu. Bu proje sayesinde, hem atıklar ortadan kaldırılıyor hemde CO² salınımı azalıyor. Atıklar ise artık çöp değil

hammadde yerine geçiyorlar. Biz insanların zihinlerini değiştirdik.

Biz, sera gazının salınımını azaltıyoruz. Şimdiye kadar 500 000 tonluk CO² tasarruf ettik, bu rakam tesisimizin büyümesiyle beraber yükselmeye devam ediyor. Amacımız, hiç yakmadan bütün atıkları enerjiye çevirebilmek."

SORUMLULUK TAŞIYAN ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARINA DESTEK SAĞLANMASI

Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS), şirketlerin gönüllü olarak, çevresel ve toplumsal kaygıları günlük faaliyetlerinde ve paydaşlarıyla (müşteriler, tedarikçi firmalar, devlet, toplum, vs...) olan ilişkilerinde dikkate almaları olarak ifade edilebilir. Bu anlamda, KSS "bugünün kalkınma ihtiyaçlarının gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına ve kalkınmasına imkan verecek şekilde karşılanması" olarak tanımlanan sürdürülebilir kalkınmanın, iş dünyasına uyarlanması olarak görülebilir.

Kurumsal sosyal ve çevre sorumluluğunu yaygınlaştırmak adına AFD ile beraber çalışan Türk Bankaları bünyelerinde KSS kavramına duyarlılığı arttırmak amacıyla KOBİ'lere finansman, eğitim ve denetim çalışmaları sunmaktadır.

© AFD – Yekbun Gürgöz

ŞİRKETLERİ SORUMLU DAVRANMAYA TEŞVİK ETMEK

En çok sayıda, küçük ve orta boy işletmelere (KOBİ) destek verebilmek amacıyla AFD, iki banka ile özel bir ortaklık oluşturdu. Halkbank'a 80 milyon ve TEB'e 40 milyon euroluk kredi sağlanmasıdır. Bu kredilerin amacı KOBİ'lere sürdürülebilir üretim yatırımları için uzun vadeli finansman sağlanmasıdır.

Bu şirketlerin uluslararası standartlara ulaşabilmeleri için Halkbank ve TEB aşağıdaki etkinliklerle bir bilinçlendirme programı geliştirmişlerdir:

- tematik ve sektörel konferanslar
- iyi uygulamaları tanıtan programlar
- banka ve şirketlere yönelik, kurumsal sosyal ve çevre sorumluluğunu tanıtan özel eğitim programları
- çevrenin korunması, kadın-erkek eşitliği, sosyal hakların korunması ve şeffaflık kavramlarının entegrasyonunu kolaylaştıran denetim programları

© AFD – Yekbun Gürgöz

Tarihi Beyoğlu Tramvayı © AFD – Régis Marodon

TOPLU TAŞIMACILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN İSTANBUL'A DESTEK

Ekonomik dinamizmi sayesinde göç alan İstanbul'un şehir nüfusu 20 yıl içerisinde iki katına çıkarak 15 milyona ulaşmıştır. Şehir trafik problemi ekonomik, sosyal ve çevresel bir dezavantaj teşkil etmekte. Bu sebeplerden dolayı, İstanbul'un toplu taşıma ağını genişletmek için iddialı bir kent planı bulunmaktadır: Metro hatlarının uzatılması, yeni tramvay ve metro hatları kurulması, metro ve tramvay arası bağlantıların geliştirilmesi.

Program çeşitli sorunlara çözüm sağlamaktadır:

- çevresel, sera gazı salınımlarının azaltılması ve azalan trafik sayesinde hava kalitesinin artırılması,
- sosyal, toplu taşıma araçlarına bağımlı olan nüfusun desteklenmesi (düşük gelirli ve ulaşım aracı olmayan vatandaşlar: kadınlar, öğrenciler, çocuklar, yaşlılar),
- ekonomik, belediyelerin verimliliğinin artırılması.

AFD kamununun bu iddali planına, gerçekleşen 120 milyon Euro'luk yatırıma ortak olarak destek vermektedir.

BELEDİYELERE FİNANSMAN SAĞLANMASI

Bölgeler arasında ekonomik ve sosyal eşitsizlikler bulunan bir ülkede AFD temel hizmetlere halkın erişimini kolaylaştırmak adına bölgeye katkıda bulunmaktadır.

Türkiye'deki belediyeler, yerel sürdürülebilir ve eşit bir kalkınmada en etkili ortaklarımızdır. 2004 yılından bu yana, Türk yasaları, belediyelere bu konudaki en büyük sorumluluğu vermektedir. Üstlenilecek daha bir çok görev vardır, ama öncelik, alt yapı ve temel kamu hizmetlerine (toplu taşıma, arıtma, atıkların yönetimi, sosyal konut, sağlık ve eğitim hizmetleri) verilmektedir.

AFD belediyelerin projelerine destek vererek, Türkiye'deki kentlerin yaşam kalitesini yükseltmeye yardım eder.

- Kayseri şehrinin gelişimi için 22 milyon euroluk bir finansman sağlandı (yol donanımları, yangın güvenliği, ulaşım, tarihi miras).
- Bursa'ya atık suların temizlenmesi amacıyla tesis birimleri kurulmasına yönelik 16 milyon euroluk bir kredi sağlandı. Bursa'da kirli suların arıtılmasından kaynaklanan çamurların hiçbir işleminden geçmeden lagünlerde depolanmaları yerüstü kirliliğine ve akıntı dolayısıyla da yeraltı sularının kirlenmesine yol açmaktadır.
- Küçük ve orta ölçekli belediyelerin yatırımlarını desteklemek amacıyla Denizbank'a 80 milyon euroluk kredi limiti sağlandı. Ayrıca, bu kredi belediyeler için mali yönetim ve teknoloji alanında kapasite geliştirme programlarını da kapsamaktadır.

Bursa ilinden yas. am karesi
© AFD – Régis Marodon

Galata Köprüsü © AFD – Marion Joubert

Kamu kuruluşu olan L'Agence Française de Développement, 60 yıldan fazla bir süredir Fransa Hükümeti tarafından kendisine tanımlanan görevler çerçevesinde yoksullukla mücadele ve güney ülkelerinin kalkınması için hareket etmektedir.

60'dan fazla ülke ve deniz ötesi vilayetlerde de temsilcilikleri bulunan AFD, toplumun yaşam şartlarını yükselten, ekonomik büyümeyi destekleyen ve yerküreyi koruyan projelere destek vermektedir: Çocukların eğitime, çiftçilere ve küçük işletmelere destek, su kanallarının inşası, tropikal ormanların korunması, küresel ısınmaya karşı mücadele.

AFD 2008 yılında, Güney ve deniz ötesi ülkelerdeki eylemlerini finanse etmek için 4,5 milyar euro harcamıştır. Bu finansman sayesinde 7 milyon çocuğa eğitim ve öğretim imkanı sağlanmış ve 4,4 milyon insan içme suyuna kavuşturulmuştur. Aynı yıl içerisindeki enerji verimliliği projelerinden ise 3,3 milyon ton CO² tasarrufu sağlamıştır.

AGENCE FRANÇAISE DE DÉVELOPPEMENT (AFD)

5 rue Roland Barthes
75598 Paris Cedex 12
France

Tél. : +33 1 53 44 31 31

Fax : +33 1 44 87 99 39

www.afd.fr

www.proparco.fr

www.ffem.fr

AGENCE D'ISTANBUL

Büyükdere Cad. Yapı Kredi Plaza
C Blok K :12 34 330 Levent/Istanbul

Tél. : +90 212 283 31 11

Fax : +90 212 283 31 51

www.afdistanbul.org.tr

Bu yayın organik boya ve geri dönüşümlü kâğıt kullanılarak çevreye saygılı bir ortamda basılmıştır.

Fonds Français pour
l'Environnement Mondial

OSUN UCZEBIYANCI S11 S40P4E3P

AGENCE FRANÇAISE
DE DÉVELOPPEMENT